

NAZWA STUDIÓW (kierunek): **Praca Socjalna i Pomoc Rodzinie**

CZAS TRWANIA (ilość godzin): **Trzy semestry (236 godzin)**

CEL STUDIÓW (uzasadnienie):

W obecnych czasach zauważalne jest rosnące zapotrzebowanie na profesjonalne służby społeczne, które swoim obszarem działalności obejmowałyby zarówno sferę edukacji, ale także szeroko pojętej pomocy społecznej. Kształtowanie jednostkowych kompetencji (w zakresie rozwiązywania problemów, radzenia sobie w sytuacjach trudnych, poprawy jakości życia), poradnictwo i pomoc jednostkom i grupom społecznym w aspekcie finansowym, organizacyjno-prawnym, interpersonalnym, profilaktyka i interwencja w problemy społeczne – to główne cele pracy socjalnej.

Praca socjalna jest profesją światową. Jako dziedzina planowanych i celowych działań służących pomocy społecznej narodziła się w 1900 roku w Ameryce, by przejść liczne przemiany pod wpływem czynników społeczno-gospodarczych i politycznych (gospodarka wolnorynkowa, zmiany polityczne, proces integracji europejskiej, powstanie nowych ruchów społecznych, migracje ludności, tworzenie się grup mniejszościowych, zjawisko marginalizacji i wykluczenia, dynamiczne zmiany rynku pracy itp.). Praca socjalna jest zawodem wspierającym zmianę społeczną, rozwiązywanie problemów powstających w relacjach międzyludzkich oraz wzmacnianie grup i jednostek w dążeniu do dobrostanu. Fundamentalnymi dla pracy socjalnej są prawa człowieka i zasady sprawiedliwości społecznej. Wykorzystując teorie ludzkich zachowań i systemów społecznych, praca socjalna interweniuje w miejscach, gdzie ludzie wchodzą w interakcje ze swoim środowiskiem, z których za najważniejsze uznaje się środowisko rodzinne. W celu skutecznego przeciwdziałania pogłębianiu się kryzysów i narastaniu problemów w rodzinach niezbędne jest utworzenie profesjonalnego, sprawnie funkcjonującego systemu poradnictwa specjalistycznego i wsparcia rodzin. Służyć temu może starannie zaprojektowany system doskonalenia kompetencji osób pracujących w tym obszarze. Stworzenie możliwości pomocy rodzinie w rozwiązywaniu bieżących problemów małżeńskich i rodzicielskich pojawiających się na poszczególnych etapach życia rodzinnego może zapobiec narastaniu i pogłębianiu się dysfunkcji rodziny. Ponadto ważnym elementem jest zapewnienie w środowisku lokalnym opieki i profesjonalnego wsparcia dla dzieci i młodzieży w celu uzupełnienia i wzmocnienia funkcji rodziny.

Celem studiów jest:

1. Doskonalenie zawodowe osób zajmujących się wsparciem rodziny w sytuacji problemowej, w sytuacji konfliktu, rozpadu.
2. Umożliwienie rozwoju praktycznych umiejętności inter- i intrapersonalnych.
3. Przygotowanie do nawiązania kontaktu pomocnego w relacjach indywidualnych i grupowych z osobami i rodzinami wymagającymi profesjonalnego wsparcia.
4. Pogłębienie wiedzy z zakresu pomocy rodzinie w sytuacji: rodzicielstwa, obecności dziecka niepełnosprawnego, kryzysów i konfliktów, rozwodu, uzależnienia członka rodziny (od alkoholu, narkotyków, hazardu, leków, jedzenia, pracy, seksu, Internetu, gier komputerowych), przewlekłej i somatycznej choroby członka rodziny, starości, wypadku problemu śmierci i żałoby, zaburzeń psychicznych, przemocy, problemów na rynku pracy, klęski żywiołowej.
5. Wzbogacenie kompetencji specjalistów w zakresie całościowej pomocy rodzinie.

OBDIORCY (do kogo adresowane są studia):

Studia *Praca socjalna i pomoc rodzinie* kierowane są przede wszystkim do pracowników socjalnych pracujących w instytucjach pomocy społecznej, ale także do doradców małżeńskich i rodzinnych, pedagogów i psychologów, socjologów, absolwentów wydziału pielęgnarskiego, kuratorów rodzinnych, urzędników zajmujących się rozwiązywaniem problemów rodziny, działaczy organizacji

pozarządowych – wszystkich osób, które dążą do wzbogacenia teoretycznych i praktycznych kompetencji przydatnych w pracy z rodziną.

KADRA DYDAKTYCZNA:

Zajęcia prowadzić będą wysokiej klasy specjaliści z zakresu teorii i praktyki pracy socjalnej oraz doradztwa psychospołecznego, pracownicy placówek prowadzących działalność na rzecz pomocy rodzinie w sytuacji: choroby i niepełnosprawności w rodzinie, uzależnienia, przemocy, bezrobocia, rozwodu, klęski żywiołowej.

KORZYŚCI ZE STUDIÓW:

Ukończenie studiów pozwoli pogłębić i uzupełnić wiedzę na temat cech i sposobów funkcjonowania rodziny, systemowego rozumienia rodziny i możliwości wsparcia systemu rodzinnego. Studia dają również szansę na zwiększenie kompetencji w zakresie diagnozowania, i pracy z rodziną (profilaktyka problemów współczesnej rodziny, strategie wspierania i pomocy środowisku rodzinnemu).

PROGRAM RAMOWY:

Sem.	PRZEDMIOT	Forma zajęć (liczba godzin)					Forma Zal.
		W	Ć	Wr	S	R	
1	1. Pedagogika rodziny	4	6			10	E
	2. Psychologia małżeństwa i rodziny	6	6			12	E
	3. Etyka ogólna i szczegółowa	4				4	Z
	4. Diagnozowanie środowiska rodzinnego	4	6			10	Z
	5. Systemy pomocy społecznej	10				10	Z
	6. Warsztaty doskonalenia kompetencji opiekuńczo-wychowawczych			10		10	Z
	7. Umiejętności interpersonalne w pracy z rodziną			10		10	Z
	8. Socjologia wychowania	4	6			10	E
	9. Patologia życia rodzinnego	4	6			10	E
	10. Podstawy interwencji kryzysowej	6	8			14	Z
	11. Przemoc w rodzinie – rozpoznanie i pomoc	4	6			10	E
RAZEM W SEMESTRZE 1		46	44	20		110	
2	12. Metody i formy pracy socjalnej	4	6	10		20	Z
	13. Formy pracy terapeutycznej z rodziną	6	6	8		20	Z
	14. Psychologia rodziny	4	6			10	E
	15. Prawo rodzinne i opiekuńcze	10				10	Z
	16. Praca z rodzicami dziecka niepełnosprawnego		4	6		10	Z
	17. Psychoprofilaktyka rodzinna	4	6	10		20	Z
	18. Mediacje rodzinne	4	6	10		20	E
19. Socjoterapia	6	10			16	E	
RAZEM W SEMESTRZE 2		38	44	44	0	126	
RAZEM		84	88	64	0	236	

Legenda: W – wykład, Ć – ćwiczenia, Wr – warsztaty, R – Razem, E – egzamin, Z – zaliczenie.

Ćwiczenia - głównie nastawione są na kształtowanie umiejętności w oparciu o wiedzę teoretyczną. **Warsztaty** - są nastawione na kształtowanie umiejętności w oparciu o własne doświadczenia i na poszerzaniu samoświadomości zawodowej.

SZCZEGÓŁOWE TREŚCI KSZTAŁCENIA:

Pedagogika rodziny – 10 godzin:

Rodzina – ujęcie pedagogiczne. Rodzina jako środowisko wychowawcze. Potrzeby członków rodziny i sposoby ich zaspokajania. Cykle życia małżeńskiego – rodzinnego. Typologia rodzin. Funkcje rodziny, a wymogi współczesnego świata. Funkcje rodziny w kontekście zagrożenia dysfunkcyjnością. Style wychowawcze i ich konsekwencje dla funkcjonowania członków rodziny. Przemiany rodzin współczesnych.

Psychologia małżeństwa i rodziny – 12 godzin:

Psychologia małżeństwa i rodziny, jako nauka: przedmiot psychologii małżeństwa i rodziny, miejsce psychologii małżeństwa i rodziny wśród innych nauk, cechy psychologii małżeństwa i rodziny. Metody badawcze stosowane w psychologii małżeństwa i rodziny. Pojęcia: jakości małżeństwa, satysfakcji małżeńskiej, powodzenia związku. Podstawowe teorie i typologie małżeństwa i rodziny. Czynniki wpływające na jakość małżeństwa i rodziny, działające przed zawarciem małżeństwa: dojrzałość do zawarcia małżeństwa, wzory wyniesione z domu rodzinnego, wybór współmałżonka. Problematyka małżeństwa i rodziny w głównych nurtach psychologicznych: koncepcje psychodynamiczne, behawioryzm, systemowe ujęcie rodziny.

Etyka ogólna i szczegółowa – 4 godzin:

Etyka a inne nauki o moralności. Personalistyczna norma moralności. Źródła moralności człowieka. Zagadnienia prawa naturalnego, kształtowanie sumienia. Moralny wymiar postaw człowieka wobec samobójstwa, aborcji, eutanazji, kary śmierci, eksperymentów genetycznych. Etyka w kontekście rozważań o rodzinie i jej przemianach.

Diagnozowanie środowiska rodzinnego – 10 godzin:

Diagnoza środowiska rodzinnego - definicja, rodzaje, metody. Diagnoza rodziny w pracy psychologa, pedagoga, pracownika socjalnego, terapeuty rodzinnego. Diagnozowanie rodziny, jako środowiska wychowawczego i edukacyjnego w normie i patologii. Interdyscyplinarne ujęcie środowiska rodzinnego w diagnozie i zaleceniach dla praktyki.

Systemy pomocy społecznej – 10 godzin:

Pomoc społeczna i praca socjalna. Zadania pracy socjalnej. Praca socjalna z osobami samotnymi i rodziną. Świadczenia opiekuńcze w stosunku do rodzin i dzieci. Świadczenia wobec osób w wieku starszym.

Warsztaty doskonalenia kompetencji opiekuńczo-wychowawczych – 10 godzin:

Warsztaty doskonalące kompetencje opiekuńczo-wychowawcze przydatne w modelowaniu i kształtowaniu preferowanych zachowań członków rodziny. Metodyka prowadzenia zajęć psycho-edukacyjnych zwiększających kompetencje opiekuńczo-wychowawcze odbiorców.

Umiejętności interpersonalne w pracy z rodziną – warsztaty – 10 godzin:

Umiejętności społeczne, związane z poprawnym i skutecznym komunikowaniem się w kontaktach z klientami: komunikowanie się werbalne i pozawerbalne, nawiązywanie kontaktu, rozpoznawanie potrzeb i problemów klientów, określenie celu i prowadzenie rozmowy. Kompetencje komunikacyjne niezbędne w sytuacjach trudnych w pracy z rodziną (pracy socjalnej). Cechy dobrego terapeuty a umiejętności autoprezentacji i komunikacyjne.

Sociologia wychowania – 10 godzin:

Proces wychowawczy, jako przedmiot badań socjologii. Środowisko społeczne, jako środowisko wychowawcze (rodzina, grupa rówieśnicza, szkoła). Grupa społeczna pierwotna i wtórna, przebieg procesu uspołecznienia. Funkcjonowanie systemu wychowawczego w środowiskach miejskich i wiejskich.

Patologia życia rodzinnego – 10 godzin:

Norma i patologia w życiu rodzinnym. Podstawowe problemy życia rodzinnego: rozwód i separacja, uzależnienia, przemoc w rodzinie, marginalizacja i wykluczenie ze względu na status społeczno-ekonomiczny, pochodzenie, kulturę, wyznanie, styl życia. Metody zapobiegania patologii w życiu rodzinnym. Profilaktyczna praca z rodziną w kontekście powiązań ze środowiskiem społecznym.

Podstawy interwencji kryzysowej – 14 godzin:

Definicje i charakterystyka kryzysu. Interwencja kryzysowa i jej modele. Kontakt z klientem w interwencji kryzysowej Cechy osób prowadzących interwencję kryzysową. Podstawowe umiejętności prowadzenia interwencji kryzysowej. Sześciostopowy model interwencji kryzysowej. Ocena natężenia kryzysu. Ocena sposobu funkcjonowania klienta w interwencji kryzysowej. System oceny selekcyjnej. Strategie prowadzenia interwencji kryzysowej przez telefon. Prawne, etyczne i moralne problemy w poradnictwie prowadzonym przez telefon. Podstawowe reguły prowadzenia poradnictwa dla trudnych klientów. Różnice między interwencją kryzysową a poradnictwem długoterminowym i terapią.

Przemoc w rodzinie – rozpoznanie i pomoc – 10 godzin:

Definicje - przemoc fizyczna, psychiczna, ekonomiczna, seksualna. Rozpoznawanie przemocy - specyfika przemocy domowej. Emocjonalny kontekst sytuacji pomagania. Zasady pracy z klientem w przypadku przemocy w rodzinie. Praktyczne umiejętności kontaktu z osobą uwikłaną w przemoc. Znaczenie współpracy i tworzenia zespołów interdyscyplinarnych w pracy z jednostką doświadczającą przemoc i stosującą przemoc.

Metody i formy pracy socjalnej – 20 godzin:

Metodyczne podstawy pracy socjalnej: obserwacja, dokonywanie analizy i formułowanie wniosków, formułowanie diagnozy socjalnej oraz planu pomocy (projektowanie działań). Praktyczne zastosowanie metod i technik interwencji socjalnej oraz pracy opiekuńczej. Stosowanie w praktyce metod i technik planowania, monitorowania i ewaluacji (projekty, okresowe oceny, analizy).

Formy pracy terapeutycznej z rodziną – 20 godzin:

Przygotowanie merytoryczne, metodyczne i osobowościowe uczestników do realizowania zadań z zakresu pomocy psychologicznej – pedagogicznej a w szczególności prowadzenia takich form jak: socjoterapii, profilaktyki problemowej, psychoedukacji, pomocy rodzinie oraz pracy środowiskowej i socjalnej.

Psychologia rodziny – 10 godzin:

Rodzina jako przedmiot badań psychologicznych. Rodzina jako podstawa rozwoju życia osobowego i społecznego. Więzy między pokoleniami w rodzinie. Relacje między rodziną, społeczeństwem i państwem. Psychologiczny kontekst tworzenia, funkcjonowania, rozwoju rodziny, konfliktów rodzinnych i rozpadu rodziny. Obraz rodziny w wybranych koncepcjach psychologicznych.

Prawo rodzinne i opiekuńcze – 10 godzin:

Kształtowanie się polskiego prawa rodzinno-opiekuńczego. Cele i zadania małżeństwa i rodziny w świetle obecnego prawa polskiego. Ochrona instytucji małżeńskiej w świetle prawa. Prawny kontekst tworzenia, funkcjonowania, rozwoju rodziny, konfliktów rodzinnych i rozpadu rodziny.

Praca z rodzicami dziecka niepełnosprawnego – 10 godzin:

Formy współpracy z rodzicami lub opiekunami dziecka z niepełnosprawnością. Psychologiczne, socjalne, edukacyjne wsparcie rodziców dziecka niepełnosprawnego. Instytucje i organizacje działające na rzecz rodzin dzieci z niepełnosprawnością. Terapia zajęciowa, przewidywany czas terapii, zakres i metody nauki zaradności osobistej i przystosowania do życia. Formy rehabilitacji psychicznej i społecznej osób z niepełnosprawnością intelektualną i fizyczną.

Psychoprofilaktyka rodzinna – 20 godzin:

Analiza zagrożeń patologią w poszczególnych fazach rozwojowych. Rodzinne determinanty zachowań ryzykownych. Standardy systemowych działań wychowawczych, jako formy psychoprofilaktyki. Specyficzna rola rodziców i innych członków rodziny w osiągnięciu optymalnego przystosowania i rozwoju. Rola innych niż rodzina źródeł socjalizacji: grup rówieśniczych, grup wsparcia, organizacji społecznych, systemu edukacji.

Mediacje rodzinne – 20 godzin:

Konflikt interpersonalny i rodzinny – specyfika i konsekwencje dla praktyki. Organizacyjno – prawne podstawy procesu mediacji. Mediacje rodzinne, a kwestia rozwodu, zasady wychowania, ustalenia opieki rodzicielskiej i kontaktów z dzieckiem, kwestie finansowe w konflikcie rozwodowym. Kontekst społeczny mediacji rodzinnych. Techniki pracy mediatora rodzinnego. Cechy charakterystyczne procedury mediacji, a osobowe kompetencje prowadzącego.

Socioterapia – 16 godzin:

Socioterapia, jako forma wsparcia funkcji socjalizacyjnej i opiekuńczo-wychowawczej rodziny. Definicja procesu socjoterapeutycznego, cele i zasady socjoterapii. Metody i formy pracy w socjoterapii. Metodyczne i organizacyjne podstawy przebiegu procesu socjoterapeutycznego. Socioterapia w kontekście innych form pomocy dziecku i rodzinie.

WARUNKI PRZYJĘCIA:

1. O przyjęcie na studia podyplomowe mogą ubiegać się osoby, które ukończyły studia wyższe.
2. Rekrutacja odbywa się bez egzaminów wstępnych.
3. Ze względu na ograniczoną ilość miejsc, o przyjęciu decyduje kolejność zgłoszeń.
4. Warunkiem przyjęcia na studia podyplomowe jest złożenie kompletu dokumentów:
  - oryginał lub odpis dyplomu ukończenia studiów wyższych,
  - wypełniony kwestionariusz zgłoszeniowy – możliwość pobrania w wersji elektronicznej pod adresem: <http://wsb.net.pl/rekrutacja-1> (formularz dostępny także w sekretariacie studiów podyplomowych),
  - podanie do Rektora o przyjęcie na studia podyplomowe – możliwość pobrania w wersji elektronicznej pod adresem: <http://wsb.net.pl/rekrutacja-1> (formularz dostępny także w sekretariacie studiów podyplomowych),
  - 2 fotografie o wymiarze 37x52 bez nakrycia głowy, na jasnym tle,
  - 2 koperty ze znaczkami zaadresowane do siebie,
  - papierowa teczka

oraz wpłacenie opłaty rekrutacyjnej w wysokości 50 zł przy zapisie w sekretariacie studiów podyplomowych lub przelewem na konto Uczelni: **07 1050 1520 1000 0023 2843 8268** z dopiskiem „opłata rekrutacyjna – studia podyplomowe”.

Istnieje także możliwość przesłania dokumentów pocztą tradycyjną, faksem **0-61 642 15 99** lub pocztą elektroniczną (podyplomowe@wsb.net.pl). Wówczas do dokumentów należy dołączyć dowód uiszczenia opłaty rekrutacyjnej.

W przypadku przesyłania dokumentów faksem lub pocztą elektroniczną, oryginalną dokumentację należy przesłać pocztą tradycyjną lub dostarczyć osobiście jeszcze przed rozpoczęciem zajęć.

WYSOKOŚĆ OPŁAT:

Opłata za naukę na studiach podyplomowych obejmuje:

- bezwrotną opłatą rekrutacyjną w wysokości **50 zł**,
- opłatą czesnego w wysokości **1 300 zł za semestr**.

WARUNKI UKOŃCZENIA STUDIÓW:

Warunkiem ukończenia studiów podyplomowych jest:

1. Uzyskanie zaliczeń oraz zdanie egzaminów określonych w planie studiów
2. Pozytywna ocena z egzaminu końcowego
3. Uregulowanie opłat za studia.